Maa- ja metsätalousministeriö
Jord- och skogsbruksministeriet

Muistio

27.9.2023

EU/954/2023

Viite: U 46/2023 vp

MmV: MMM:n muistio, neuvotteleva virkamies Sanna Paanukoski

Asia: U 46/2023 vp: Komission ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi metsänviljelyaineiston tuotannosta ja markkinoinnista

Komission 5.7.2023 julkaisemalla ehdotuksella (COM(2023) 415 final) on tarkoitus kumota nykyinen direktiivi metsänviljelyaineiston kaupasta ja korvata se asetuksella. Ehdotuksella muutetaan lisäksi tarvittavilta osin kasvinterveysasetusta (2016/2031/EU) ja valvonta-asetusta (2017/625/EU).

Tausta

Kasvien lisäysaineistolainsäädännön, ml. metsänviljelyaineiston, uudistamisesta on keskusteltu pitkään. Komissio julkaisi toukokuussa 2013 ehdotuksen Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi kasvien lisäysaineistosta. Ehdotuksellaan komissio pyrki yhdistämään metsänviljelyaineiston kaupan lainsäädännön muun kasvien lisäysaineistolainsäädännön kanssa. Euroopan parlamentti kuitenkin hylkäsi ehdotuksen maaliskuussa 2014 ja komissio peruutti ehdotuksen vuonna 2015.

Neuvosto pyysi vuonna 2019 päätöksellään komissiota tutkimaan vaihtoehtoja, miten lisäysaineistoja koskeva lainsäädäntö voitaisiin ajantasaistaa ja antamaan asiasta tarvittaessa lainsäädäntöehdotuksen. Komissio julkaisi tutkimuksensa huhtikuussa 2021 ja sen tulosten perusteella katsoi, että lainsäädännön uudistaminen on tarpeellista. Komissio toteutti lainsäädäntöehdotukseen liittyvän vaikutusten arvioinnin vuosina 2021-2022. Nyt annettu ehdotus pohjautuu tähän vaikutusten arviointiin.

Ehdotuksen tavoite

Asetusehdotuksella halutaan varmistaa tuleviin ilmastollisiin haasteisiin soveltuvan korkealaatuisen metsänviljelyaineiston tuotanto, saatavuus ja sisämarkkinoiden toiminta unionissa. Asetuksen avulla halutaan tukea puun ja biomateriaalien tuotantoa, ilmastonmuutokseen sopeutumista ja sen hillintää sekä metsäpuiden geenivarojen suojelua ja kestävää käyttöä. Lisäksi tavoitteena on mm. lisätä lainsäädännön selkeyttä ja johdonmukaisuutta sekä yhteensoveltuvuutta muiden lainsäädäntöjen kanssa. Ehdotus liittyy Euroopan vihreän kehityksen ohjelmaan ja siihen liittyviin komission strategioihin, kuten EU:n metsästrategiaan.

Tiivistelmä ehdotuksen pääasiallisesta sisällöstä

Asetusehdotus kattaa tiettyjen, liitteessä I lueteltujen metsänviljelyaineiston tuotannon kannalta tärkeiden puulajien metsänviljelyaineiston (siementen ja taimien) tuotannon ja markkinoinnin. Asetuksella ei säädeltäisi metsänviljelyaineiston käyttöä, joka kuuluu jäsenvaltioiden omaan toimivaltaan.

Postiosoite **Postadress** **Postal Address**	**Käyntiosoite** **Besöksadress** **Office**	**Puhelin** **Telefon** **Telephone**	**Faksi** **Fax** **Fax**	**s-posti, internet** **e-post, internet** **e-mail, internet**
Maa- ja metsätalousministeriö				
PL 30 00023 Valtioneuvosto	Hallituskatu 3 A Helsinki	0295 16001 +358 295 16001		kirjaamo.mmm@gov.fi

Ehdotuksessa ollaan säilyttämässä nykyisen lainsäädännön pääperiaatteet ja terminologia.

Asetusehdotuksessa esitetään säädettäväksi perusaineiston hyväksymisestä sekä hyväksytystä perusaineistosta tuotetun metsänviljelyaineiston markkinointia koskevista vaatimuksista. Hyväksytystä perusaineistosta kerätylle metsänviljelyaineistolle olisi myönnettävä kantatodistus ja metsänviljelyaineisto olisi pidettävä erillään kaikissa tuotannon ja markkinoihin vaiheissa. Jokainen erä olisi numeroitava ja sille olisi myönnettävä tietyt, ostajalle annettavat tiedot sisältävä virallinen etiketti.

Jäsenvaltioiden olisi mahdollista hakea väliaikaista markkinointilupaa aineistolle, joka ei täytä vaatimuksia.

Ammattimaisten toimijoiden olisi jatkossakin rekisteröidyttävä. Heidän velvoitteenaan olisi myös asettaa metsänviljelyaineiston loppukäyttäjien saataville kaikki tarvittavat tiedot aineiston soveltuvuudesta nykyisiin ja tuleviin ilmasto- ja ekologisiin olosuhteisiin.

Uutena ehdotetaan artiklaa, joka koskee metsäpuiden geenivarojen suojelua varten tarkoitetusta perusaineistosta tuotettua metsänviljelyaineistoa. Lisäksi uutena esitetään jäsenvaltioille velvoitetta tehdä puulajikohtaiset valmiussuunnitelmat, joilla taataan riittävä metsänviljelyaineiston tarjonta vakavissa metsätuhotilanteissa.

Asetusehdotuksessa esitetään, että kaikki siemenlähde tunnettu –luokan siemenkeräyskohteet pitäisi jatkossa olla toimivaltaisen viranomaisen hyväksymiä ennakkoon. Nykyisin vaatimus ennakkohyväksymisestä koskee ainoastaan metsänviljelyaineiston korkeampia luokkia valikoitu, alustavasti testattu ja testattu. Tästä velvoitteesta olisi mahdollista poiketa sellaisilla alueilla, joissa ilmasto on erityisen ankara ja siitä syystä alueella siemensadot toistuvat harvoin.

Metsänviljelyaineiston tuonti olisi edelleen sallittu OECD:n metsänviljelyaineistojärjestelmään kuuluvista kolmansista maista. Jatkossa tuonnista olisi tehtävä ennakkoon ilmoitus EU:n yhteisessä virallisessa valvontajärjestelmässä (IMSOC).

Asetusta ei sovellettaisi maatalous- ja puutarhakasvien lisäysaineistoon (plant reproductive material, PRM), josta on annettu samaan aikaan oma asetusehdotuksensa (COM(2023) 414 final). Sitä ei myöskään sovellettaisi koristekasvien lisäysaineistoon tai kolmansiin maihin suuntautuvaa vientiä varten tuotettuun metsänviljelyaineistoon. Tieteellisiin tarkoituksiin tai valintajalostukseen tarkoitettu aineisto on poissuljettu asetuksen soveltamisalasta.

Ehdotuksen perusteella voitaisiin antaa sekä delegoituja että täytäntöönpanoasetuksia tarkkaan rajatuista aiheista.

Vaikutukset

Pääsääntöisesti sektorin toiminta säilyisi nykyisen kaltaisena, sillä komissio ei ole ehdottamassa merkittäviä muutoksia lainsäädännön perusteisiin.

Ehdotuksella on kuitenkin vaikutuksia hallinnolle, toimijoille sekä taloudellisia vaikutuksia. Ehdotus lisäisi toimivaltaisen viranomaisen eli Ruokaviraston hallinnollista taakka. Keskeisimmät syyt taakan lisääntymiseen ovat puulajikohtaisten valmiussuunnitelmien laadintavelvoite, siementen ja taimien tuotanto- ja tuontimäärien säännöllinen raportointi komissiolle sekä erilaiset tiedonanto- ja yhteistyövelvoitteet komission ja muiden jäsenvaltioiden kanssa. Sähköisten kantatodistusten ja virallisten etikettien sekä niihin liittyvien yhteisten EU-tasoisten tietokantojen ylläpito ja tiedonsiirto voi lisätä sekä toimijoiden että viranomaisten hallinnollista taakkaa, jonka määrää on tässä vaiheessa vaikea arvioida. Asetusehdotuksen toimeenpano edellyttää useita merkittäviä muutoksia Ruokaviraston ylläpitämään metsänviljelyaineiston tietojärjestelmään.

Valmiussuunnitelmat toisivat todennäköisesti jonkin verran lisää velvoitteita erityisesti siemenhuollon toimijoille, kun heidän olisi toiminnassaan huomioitava varautuminen laajoihin tuhoihin entistä paremmin ja muun muassa luovutettava viranomaisille tarkempia tietoja tuotanto- ja varastointimääristä.

Koska kyseessä on asetus, on se sellaisenaan sovellettavaa lainsäädäntöä. Ehdotus aiheuttaa muutoksia kansalliseen lainsäädäntöön.

Käsittely EU:n toimielimissä

Ehdotusta käsitellään EU:n maatalous- ja kalastusneuvostossa sekä sen alaisessa työryhmässä (Genetic resources & innovation agriculture, seeds, propagating and planting materials). Käsittely neuvoston työryhmässä alkoi 21.-22.9.2023 ja jatkuu Espanjan puheenjohtajuuskaudella yhdessä kokouksessa. Euroopan parlamentissa ehdotuksen käsittelystä vastaa maatalouden ja maaseudun kehittämisen valiokunta (AGRI). Mietinnön laatija on Herbert Dorfmann (EPP).